

SEX OCH GENUS: ETT VANLIGT SKÄL TILL ATT BÖCKER FÖRBJUDS VID AMERIKANSKA BIBLIOTEK

Dawit Isaak
Database of
Censorship

Bokförbud och utrensningar från skolor och bibliotek är ett vanligt förekommande fenomen i USA. Från 1970-talet och framåt sker det framför allt genom så kallade "book challenges" vid offentliga bibliotek, då det prövas om en bok är lämplig för utlåning till allmänheten. Men antalet fall har mer än tiofaldigats under 2020-talet. Tidigare brukade knappt 300 enskilda boktitlar pekas ut som olämpliga varje år, 2025 hade siffran ökat till 4235.

Ett av de vanligast skälen till att böcker rensas bort från amerikanska skolor och bibliotek är att de skildrar sex och HBTQ-personer. Det beror på att frågor om genus och sexualitet ofta knyter an till mer övergripande moraliska och religiösa levnadsregler, vare sig en argumenterar för allas rätt att älska den de vill eller har en mer konservativ syn på till exempel samkönade relationer, äktenskap och abort. Två av de böcker som förbjudits allra flest gånger just på grund av hur de skildrar sex och genus är Judy Blumes *Forever* och Laurie Halse Andersons *Speak*.

Forever av Judy Blume (1975)

I långa perioder har Judy Blumes böcker toppat listorna över de mest omstridda böckerna vid amerikanska skolor och bibliotek. Det beror till stor del på att de skildrar sex på ett öppet sätt och uppmuntrar till kritiska reflektioner kring religion och moral. Det gäller inte minst ungdomsboken *Forever* från 1975, en kärleksberättelse om tonåringarna Katherine och Michael. Den väckte stark kritik under 1970-talet och boken förbjöds vid en rad bibliotek, med hänvisning till dess skildring av utomäktenskaplig sex som något naturligt, njutbart och relativt oproblematiskt.

Speak av Laurie Halse Anderson (1999)

Speak handlar om Melinda Sordino som strax före sitt första år på high school våldtas av en äldre kille som går på samma skola. Anderson har fått mycket beröm för romanen och särskilt för hur hon skildrar de psykologiska effekterna av sexuella övergrepp. Men romanen hör också till de mest omstridda i modern tid i USA och den har förbjudits från både skolor och bibliotek – ofta just på grund av att berättelsen kretsar kring en våldtäkt, vilket kritiker menar är ett opassande ämne för ungdomar att läsa om.

